23/07/2021

π. Φωτίου Ιωακείμ: Ε΄Κυριακή του Ματθαίου

Εκκλησία της Κύπρου / Ι.Μ. Μόρφου

Του Αρχιμανδρίτου π. Φωτίου Ιωακείμ

Ἡ σημερινὴ σύντομη εὐαγγελικὴ περικοπή, ἐκ πρώτης ὄψεως μᾶς ἐξιστορεῖ τὰ σχετικὰ μὲ ἕνα θαῦμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, αὐτὸ δηλαδὴ τῆς θεραπείας τῶν δύο δαιμονιζομένων ἀνδρῶν στὴν περιοχὴ τῶν Γεργεσηνῶν στὴν Παλαιστίνη . Μελετώντας την ὅμως βαθύτερα, βλέπουμε νὰ προκύπτουν ποικίλα σημαίνοντα πνευματικὰ θέματα καὶ ψυχοτρόφα διδάγματα.

Ἕνα σπουδαῖο ζήτημα, ποὺ τονίζεται ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ περιτρέχει ὅλη τὴν Ἁγία Γραφὴ -ἰδιαίτερα τὴν Καινὴ Διαθήκη-, εἶναι αὐτὸ τῆς ὑπάρξεως τῶν δαιμόνων, καθὼς καὶ δαιμονιζομένων ἀνθρώπων. Ἕνα θέμα, ποὺ συχνὰ δυστυχῶς στὶς μέρες μας, θελητὰ ἢ ἀθέλητα, περιθωριοποιεῖται καὶ ἀποσιωπᾶται. Ἡ ὕπαρξη τῶν

δαιμόνων, τῶν πονηρῶν δηλαδὴ πνευμάτων, τῶν ἐκπεσόντων αὐτῶν ἀγγέλων, ὡς συγκεκριμένων πνευματικῶν ὑπάρξεων καὶ ὄχι ὡς μιᾶς ἀόριστης ἰδέας τοῦ κακοῦ, εἶναι δόγμα Πίστεως τῆς Ἐκκλησίας μας, ποὺ πηγάζει σαφέστατα ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφὴ καὶ τὴν ὅλη Ἱερὰ Παράδοσή μας καὶ ἀπαντᾶται συχνότατα σ᾽ αὐτές. Κι ὄχι μόνο ἡ ὕπαρξή τους, ἀλλὰ καὶ ἡ δυνατότητα ἐπηρείας τους στοὺς ἀνθρώπους σὲ ποικίλο βαθμό, ἀπὸ ἁπλῆ πειρασμική τους ἐνέργεια, μέχρι, ἀλίμονο, καὶ τὴν πλήρη κατοχὴ κάποιων ἀνθρώπων ἀπ᾽ αὐτούς. Ἀλλά, δόγμα Πίστεως ἀποτελεῖ ταυτόγχρονα -κι αὐτὸ τονίζεται ἐμφαντικὰ στὴν Καινὴ Διαθήκη- ἡ ἀπόλυτη ἐξουσία τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ ἐπάνω στοὺς δαίμονες («εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου»[Α΄ Ἰω. 3, 8]· «ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα» [Λουκ. 10, 18]), καθὼς καὶ ἡ ἐξουσία ποὺ ἔδωσε ὁ Κύριός μας στοὺς μαθητές Του, ὅπως καὶ στοὺς διαδόχους τους ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε πραγματικὰ πιστὸ μέλος τῆς Ἐκκλησίας, νὰ τοὺς πολεμεῖ καὶ κατατροπώνει μὲ τὴν προσευχὴ καὶ τὸν ἐν Χριστῷ ἀγῶνα του («ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ» [Λουκ. 10,19]).

Δεύτερο θέμα, σχετικὸ πρὸς τοῦτο, εἶναι τὸ ὅτι οἱ δαίμονες, φοβισμένοι ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, ζητοῦν τὴν ἄδειά Του γιὰ τὸ ποῦ νὰ πᾶνε, ἐξερχόμενοι τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τὸ ποῦ ζητοῦν νὰ πᾶνε! Ζητοῦν νὰ πᾶνε μέσα στοὺς χοίρους, δηλ. νὰ τοὺς δαιμονίσουν! Ἂς ἐξετάσουμε τὸ πρῶτο σκέλος τοῦ θέματος: Ἡ ἐκζήτηση ἀπὸ τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν δαιμόνων τῆς ἄδειας τοῦ Δεσπότου, νὰ τοὺς ἐπιτρέψει αὐτὸ ποὺ ζήτησαν, καὶ ποὺ τελικὰ τὸ ἀποδέχθηκε -θὰ δοῦμε τοὺς λόγους πιὸ κάτω-, φανερώνει ὅτι ὁ Κύριος, ὡς ἐξουσιαστὴς τῶν ἁπάντων, ἀλλὰ καὶ σεβόμενος τὴν ἐλευθερία ὅλων τῶν λογικῶν Του πλασμάτων, ἐπιτρέπει καὶ μία ἐλευθερία ἀκόμη καὶ στὸν διάβολο -γιὰ νὰ εἶναι ἀναπολόγητος ἐν ἡμέρᾳ Κρίσεως-, ἀλλὰ πάντοτε περιορισμένη, ἐλεγχόμενη δηλ. ἀπὸ τὴν ἀγάπη καὶ φιλανθρωπία Του, ὥστε μὲ τοὺς διαβολικοὺς πειρασμοὺς νὰ δοκιμάζεται ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ἀναδεικνύεται ἡ ἑκούσια ἀγάπη του πρὸς τὸν Πλάστη καὶ Λυτρωτή του. Διαφορετικά, ἂν ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ἦταν ἕνας δρόμος χωρὶς ἐμπόδια, πειρασμοὺς καὶ θλίψεις, δὲν θὰ εἶχε νόημα ἡ ζωή, κι ὁ ἄνθρωπος θὰ ἀπέβαινε ἔτσι, ὄχι ἕνα λογικὸ ἐλεύθερο πλάσμα, μὲ τὴ δυνατότητα ἐπιλογῆς μεταξὺ ἀρετῆς καὶ ἁμαρτίας, ἀλλά, λίγο πολύ, ἕνα ρομπότ! Νὰ μνημονεύσουμε ἐδῶ τὸ σχετικὸ βαρυσήμαντο ἀπόφθεγμα τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου: «Οὐδεὶς ἀπείραστος δυνήσεται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἔπαρον γάρ, φησί, τοὺς πειρασμούς, καὶ οὐδεὶς ὁ σῳζόμενος.» Ζητοῦν λοιπὸν ἄδεια οἱ δαίμονες νὰ μποῦν στοὺς χοίρους. Καὶ ὁ Κύριος τὸ ἐπιτρέπει. Καταρχήν, ὡς τιμωρία τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς, διότι ἐξέτρεφαν χοίρους, παρὰ τὴ ρητὴ

ἀπαγόρευση τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου (Λευϊτ. 11, 7). Καὶ γνωρίζουμε πὼς ὁ Χριστὸς μὲ τὴν πανσοφία του τηροῦσε τὸν Νόμο, ὡς Νομοδότης -ἂν καὶ τὸν ἀναθεώρησε καὶ συμπλήρωσε-, ὥστε νὰ μὴ δώσει ἀφορμὴ στοὺς Ἰουδαίους, ποὺ πάντοτε τὴ ζητοῦσαν, γιὰ νὰ κατηγορήσουν ἀπὸ φθόνο καὶ ἀπιστία τὸν Ἀναμάρτητο. Καὶ οἱ χοῖροι, ὅταν μπῆκαν μέσα τους τὰ δαιμόνια, πέσανε ἀπὸ ἕνα γκρεμὸ ἐκεῖ κοντὰ στὴ λίμνη τῆς Γαλιλαίας καὶ πνίγηκαν. Ποιό τὸ πνευματικὸ συμπέρασμα, ἐν προκειμένῳ; Οἱ ἅγιοι Πατέρες, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, στὶς θεόπνευστες ἀναγωγικές τους ἑρμηνεῖες, παρομοιάζουν μὲ χοίρους τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ ζοῦν, σὰν μέσα σὲ ἄλλη λάσπη, στὸ βόρβορο καὶ τὴ δυσωδία τῶν παθῶν καὶ τῆς ἁμαρτίας. Ποὺ ἔχουν στραμμένα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς συνεχῶς στὰ κάτω, στὰ γήινα, ὅπως ὁ χοῖρος ἔχει τὸ κεφάλι πάντα στραμμένο στὴ γῆ. Σ᾽ αὐτοὺς ἐπιτρέπει πολλὲς φορὲς ὁ Κύριος, γιὰ νὰ ταπεινωθοῦν καὶ νὰ μετανοήσουν, νὰ δαιμονισθοῦν. Διότι ὁ διάβολος βρίσκει πρόσφορο ἔδαφος καὶ ἀφορμὴ νὰ εἰσέλθει σὲ ἄνθρωπο βυθισμένο στὰ πάθη. Ἀλλά, τὸ θλιβερὸ ἀποτέλεσμα, ἂν δὲν ὑπάρξει μετάνοια, εἶναι τὸ βύθισμα στὴ λίμνη, δηλ. ὁ θάνατος, εἴτε ὁ σωματικός, εἴτε, τὸ δεινότερο, ὁ πνευματικὸς καὶ αἰώνιος!

Ἕνα τρίτο σημαντικὸ ζήτημα, ποὺ τίθεται στὴ σημερινὴ περικοπή, εἶναι μία μεγάλη ἁμαρτία, ποὺ προβάλλει στὸ πρόσωπο τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς τῶν Γεργεσηνῶν, αὐτὴ τῆς ἀχαριστίας. Οἱ παραβάτες αὐτοὶ τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ, βλέποντας μὲ τὰ μάτια τους, τόσο τὸ θαῦμα τῆς θεραπείας τῶν δύο δαιμονιζομένων ἐκείνων συμπατριωτῶν τους, ὅσο κι αὐτὸ τῆς δίκαιης τιμωρίας τους ἀπὸ τὸν Κύριο μὲ τὸν πνιγμὸ τῶν χοίρων, ἀντὶ νὰ ἔλθουν σὲ συναίσθηση, σὲ μετάνοια, γεμᾶτοι ἀπὸ ἕνα ἐμπαθὴ καὶ ἁμαρτωλὸ φόβο, ζητοῦν ἀπὸ τὸν Κύριο, ὁ Ὁποῖος ὑπῆρξε στὴν πραγματικότητα Εὐεργέτης τους, νὰ φύγει, νὰ ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὴν περιοχή τους. Καὶ ὁ πάντοτε «πρᾶος καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ» Ἰησοῦς, ὑπακούοντας φεύγει. Ὁ Κύριος λοιπόν, ἂν καὶ προγνώριζε, ὡς Παντογνώστης, τὴν ἀχαριστία καὶ ἀμετανοησία τῶν Γεργεσηνῶν, θαυματούργησε γιὰ τὴν ὠφέλεια καὶ σωτηρία τους. Τί διδασκόμαστε ἀπ᾽ αὐτά; Πρέπει κι ἐμεῖς, ἀδελφοί, ὡς μαθητὲς τοῦ Κυρίου, στοιχῶντας στὸ ἅγιο παράδειγμά Του, πάντοτε καὶ μὲ ὅποιο τρόπο μπορεῖ ὁ καθένας, νὰ εὐεργετοῦμε καὶ ὠφελοῦμε τὸν πλησίον μας: Ἕνα μὲ τὴν καλή μας συμβουλή, ἄλλο μὲ τὴν ἠθική μας συμπαράσταση, ἄλλον μὲ τὴν οἰκονομική μας βοήθεια, ἀναλόγως μὲ τὴν ἑκάστοτε καὶ τὴν ἑκάστου περίσταση. Ἡ ἐλεημοσύνη καὶ εὐεργεσία τοῦ πλησίον εἶναι μεγάλη ἀρετή. Εἶναι ὁ καρπὸς τῆς κορυφαίας ἀρετῆς τῆς ἀγάπης, εἶναι «πίστις δι᾽ ἀγάπης ἐνεργουμένη», κατὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο (Γαλ. 5, 6). Ἀλλά, ἂς μὴ ἀχρειώσουμε τὴν εὐεργεσία μας, ζητῶντας ἀνταπόδοση ἢ νὰ σκανδαλιζόμαστε ἀπὸ τὴν ἀχαριστία τῶν εὐεργετηθέντων ἀπὸ ἐμᾶς. Γιατί, αὐτὴ ἡ ἀχαριστία, κατὰ τοὺς ἁγίους Πατέρες, ἀποβαίνει εὐεργεσία τῶν ἰδίων τῶν εὐεργετῶν καὶ ὁ μισθός τους ἀπὸ τὸν Κύριο

πολλαπλασιάζεται.

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε τὰ ἀθάνατα λόγια τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου, «ἂς μὴ ἀποκάμουμε, ἐνεργῶντας τὰ καλὰ ἔργα· γιατί, ἂν ἀντέξουμε μέχρι τὸ τέλος, θὰ θερίσουμε στὸν κατάλληλο καιρὸ (τοὺς καρποὺς τῶν ἔργων μας). Ἑπομένως, λοιπόν, ὅσο ἔχουμε καιρό, ἂς ἐργαζόμαστε τὸ καλὸ πρὸς ὅλους, μάλιστα πρὸς τοὺς ὁμόπιστους ἀδελφούς μας» (Γαλ. 6, 9-10). Ὥστε, ὅταν θὰ ἔλθει ὁ Δίκαιος Κριτής, γιὰ νὰ ἀνταποδώσει στὸν καθένα κατὰ τὰ ἔργα του, νὰ ἀξιωθοῦμε ν᾽ ἀκούσουμε κι ἐμεῖς τὴ μακαρία καὶ εὐλογημένη ἐκείνη του φωνή, «ἐφ᾽ ὅσον ἐποιήσατε (τὸ ὅποιο καλὸ) ἑνὶ τῶν ἀδελφῶν μου τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Εἰσέλθετε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ὑμῶν» (πρβλ. Ματθ. 25, 40· 21). Ἀμήν! Γένοιτο, Κύριε!